

Percepció inconscient

Presentació

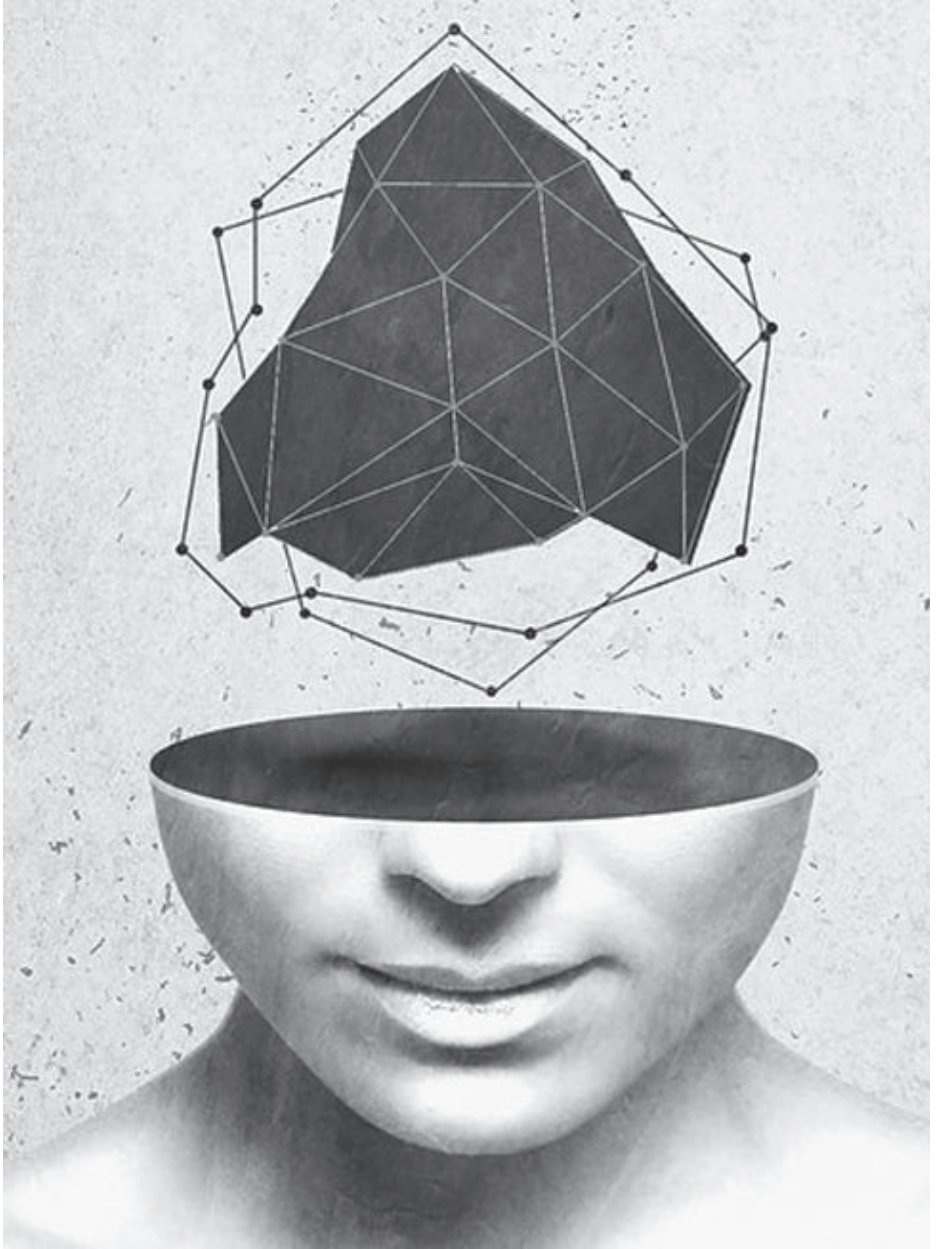
Estem realment segurs de conèixer el món tal i com és? Som capaços de veure, escoltar i recordar tot el que té lloc al nostre voltant? Els humans tenim la banal il·lusió per la qual tendim a creure que som capaços de veure i recordar absolutament tot el que ens passa. Què passaria si algú ens preguntés com arribar a algun lloc? I si de sobte passés algun obstacle entre nosaltres dos i es canviés la persona per una altra? Ens n'adonariem?

Tot i que sembli inversemblant, és molt probable que li seguíssim parlant com si res. Així ho va demostrar un experiment realitzat per dos científics, Daniel Levin i Daniel Simons. I és que el fenomen de la percepció inconscient no té límits, el seu abast pot deixar perplex el més escèptic i fascinat el més experimentat investigador/a.

Metodologia

Per tal de conèixer més a fons què és la percepció inconscient vaig realitzar una recerca per diferents portals web, articles, llibres, apunts i fins i tot algun assaig.

Vaig tenir el plaer d'entrevistar persones que em van proveir d'una enorme quantitat d'informació, i a partir d'aquí vaig extreure les meves conclusions. Un cop

acomplida la idea, vaig voler demostrar fins on pot arribar la percepció inconscient, i els resultats van ser més que reveladors.

Vaig realitzar dues proves a vint-i-cinc persones i una tercera a cinquanta per tal de fer veure a la gent tot el que mira però no veu. El test més impactant és el vídeo que van crear els investigadors citats anteriorment. En aquest es veuen dos equips de bàsquet i es demana el recompte de les passades que fa l'equip de blanc amb la pilota. Al final del vídeo es dona la resposta i es planteja una pregunta: Did you see the gorilla? En efecte, quan es torna a visualitzar la gravació es veu amb claredat com un goril·la passa pel mig del pla.

Cos del treball

Què és el que ens fa obviar goril·la que passa davant dels nostres ulls?

L'atenció i els seus límits són els causants de tot això i —en última instància— els principals causants de la percepció inconscient.

Quan ens presentem davant d'una escena, focalitzem tota la nostra atenció en una sola zona, en uns certs estímuls, de tal manera que el nostre cervell prioritza el processament d'aquests estímuls. A causa dels límits que té l'atenció, un cop gastada tota, el cervell es veu incapaç de processar la totalitat d'informació que li arriba a través dels nostres sentits. És en aquest precís moment en què es produeix la percepció inconscient, ja que els nostres sentits perceben tots els estímuls del nostre voltant però el nostre cervell no pot processar-los tots. Finalment, només som conscients d'una petita porció dels estímuls que processa el cervell.

A part de l'atenció, el que causa aquest fenomen és —com indica el seu nom— l'inconscient. Aquest terme va ser introduït a la teoria de la personalitat per Sigmund Freud, el psicòleg fundador de la psicoanàlisi. Va crear dues teories respecte de la personalitat, però la que pot exemplificar tot això és la segona. En aquesta trobem la personalitat dividida en tres parts: el Jo (equivalent al conscient), l'Allò (equivalent a l'inconscient) i la barrera que impedeix que l'inconscient es manifesti en el conscient, coneguda com a superjò (constituït per l'educació i la cultura). A l'inconscient hi trobaríem tot allò que no sabem tant del nostre voltant com de nosaltres mateixos, per tant, podríem arriscar-nos a dir que l'inconscient té una idea més semblant a com és el món realment, de la que tenim nosaltres.

Centrem-nos ara en el camp visual. De tota la informació que rebem tan sols som capaços de processar-ne un 3%, allà on nosaltres hem centrat l'atenció. El que ens impedeix veure el goril·la quan ens passa per davant és el fenomen conegut com a ceguesa per falta d'atenció. El fet de centrar l'atenció al recompte de les passades que realitza l'equip dels blancs ens deixa indefensos davant la resta d'estímuls procedents del nostre voltant. Alguns participants d'aquest experiment van mirar fixa-

ment el goril·la durant un parell de segons però, tot i així, no el van veure. Aquesta mateixa explicació es pot aplicar a una gran quantitat d'exemples de la nostra vida quotidiana, com per exemple els accidents amb motocicleta. Quan conduïm un cotxe, els automòbils que acostumen a circular al nostre voltant són cotxes, de tal manera que el nostre cervell s'acostuma a veure cotxes. En el moment en què apareix una motocicleta, tendim a no veure-la perquè no l'estem buscant. Passem ara a l'oïda, en el permanent fenomen que cal destacar que es coneix com a «Festa de còctel». És bàsicament el fet de concentrar-nos en una conversa i ignorar la resta d'estímuls auditius. Per realitzar això utilitzem: la vista per concentrar la nostra atenció en la persona amb qui parlem; l'oïda per seguir el fil de la conversa, i el cervell, encarregat d'analitzar el to de veu i les ones sonores característiques de la veu de la persona amb qui parlem, per tal de prioritzar el processament d'aquest estímul sonor davant dels altres. Gràcies a això, podem mantenir una conversa enmig del carrer o en una festa on hi ha la música alta.

En última instància ens hauríem de fixar en la memòria, exactament en la memòria a llarg termini. A dins hi ha un tipus de memòria molt interessant: la memòria procedimental.

Aquesta és la memòria gràcies a la qual som capaços de realitzar accions inconscientment, com poden ser: escriure, tocar un instrument o cordar-nos les sabates. En el moment en què nosaltres necessitem realitzar aquesta acció, la memòria procedimental recorda les habilitats motores necessàries en aquell moment sense la nostra atenció o control conscient.

Un exemple que segur que hem viscut tots en algun moment és el fet de beure o menjar un producte i després tenir una sensació de malestar o mareig. La memòria procedimental associa el producte pres amb la sensació posterior, de tal manera que quan tornem a prendre aquest producte passats uns mesos, tornem a sentir aquella sensació de malestar. Això és a causa que la memòria procedimental ha recordat la sensació que vam tenir el primer cop, tot i que no tingués res a veure l'una amb l'altra.

Conclusions

Podrem arribar a percebre el món tal i com és? Sabrem algun dia què passa realment al nostre voltant? No, i no. En resposta a la primera pregunta, després d'haver vist l'abast de la percepció inconscient, puc afirmar amb plena seguretat que ens haurem de quedar amb la nostra mera interpretació del món, ja que mai no el podrem veure tal i com és. Tot i que ens sembli irreal, nosaltres, els humans, l'animal més intel·ligent i millor

adaptat del planeta, ens quedem a una enorme distància de poder saber què passa al nostre voltant. Al llarg del dia podem ignorar centenars d'estímul que podrien arribar a ser-nos molt perillosos i, tot i així, seguim caminant pel món com si res pogués fer-nos mal. Però qui hauria dit que el que ens suposa més perill és exactament el mateix que ens fa ser qui som? Qui sap fins quan el cervell seguirà sent un dels enigmes més grans de la humanitat?

Bibliografia:

Webs: – YALE UNIVERSITY, DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY. Informació sobre el psicòleg John Bargh. Disponible a: <<http://psychology.yale.edu/faculty/john-bargh>> – RINCÓN PSICOLOGIA. Informació sobre la memòria. Disponible a: <<http://www.rinconpsicologia.com/2012/11/como-funciona-la-memoria-cinco-aspectos.html>> – THE INVISIBLE GORILLA. Informació sobre diferents investigacions. Disponible a: <<http://www.theinvisiblegorilla.com/videos.html>> – PSICOBLOG. Informació sobre l'estructura de la memòria. Disponible a: <<http://ipsicologo.com/2012/12/adivinando-lo-que-piensas-la-estructura-de-nuestra-memoria.html>> – SALUD Y MEDICINA. Informació sobre el fenomen «Festa de còctel». Disponible a: <<http://lasaludylamedicina.blogspot.com.es/2008/03/el-fenomeno-del-coctel.html>>. Articles: SÁEZ, C. «Tal vez no debería fiarse de su memoria». La Vanguardia (Barcelona, 9 març 2014), p. 47-51. Llibres: – CHABRIS, C.; SIMONS, D. El gorila invisible. Cómo nos engaña nuestro cerebro. Barcelona: RBA. 2011. – GÜELL, M.; MARIAS, I. Psicología i sociología. Barcelona: Teide, 2010. – ALONSO GARCÍA, J. Psicología. Madrid: McGraw Hill, 2012.

